

рою визначатиметься сукупністю відносин з приводу власності на землю і майна на селі, способів розпорядження такого власністю та використання її об'єктів.

Література.

1. Дем'яненко І.С. Аграрні ринки: основи аналізу та моделювання / І.С. Дем'яненко, В. Жв'євський // Економіка АПК. – 2008. – №8. – С. 81-89.
2. Зубець М.В. Об'єктивна необхідність забезпечення дохідності агропромислової діяльності / М.В. Зубець // Актуальні проблеми економіки. – 2008. – №2 (80). – С. 42-47.
3. Балабанова Л.В. Маркетингова товарна політика в системі менеджменту підприємства: [навчальний посібник] / Л.В. Балабанова, О.А. Бриндіна. – К.: ВД «Професіонал», 2006. – 336 с.
4. Гончарук Я.А. Маркетинг: [навчальний посібник] / Я.А. Гончарук, А.Ф. Павленко, С.В. Скибінський – К.: КНЕУ, 2002. – 314 с.
5. Дубицький В.В. Агропромислова інтеграція: теорія, еволюція, імовірні перспективи розвитку / В.В. Дубицький. – Кам'янець-Подільський: Видавець Мошак М.І., 2003. – 208 с.
6. Кардаш В.Я. Маркетингова товарна політика: [підручник] / В.Я. Кардаш. – К.: КНЕУ, 2001. – 240 с.
7. Яценко В.М. Формування і розвиток агропромислової інтеграції в Україні / В.М. Яценко // Економіка АПК. – 2004. – №1. – С. 54-60.

УДК 336 (047.2/3):336.77:334.716

ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ ЯК ІНСТРУМЕНТ ФІНАНСОВОГО АНАЛІЗУ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ КРЕДИТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

***Березницький Є.В., к.е.н., Зоря С.П., аспірант, Білан О.П., магістрант
Полтавська державна аграрна академія***

Досліджено важливість фінансової звітності в процесі ефективного управління фінансами підприємства та з'ясування рівня конкурентоспроможності взагалі. На основі рейтингового оцінювання фінансового стану визначено клас кредитоспроможності, що є досить актуальним аспектом в сучасних умовах господарювання.

It is investigated importance of the financial reporting in the course of efficient control the finance of the enterprise and finding-out of level of competitiveness of the enterprise in general. On the basis of rating estimation of a financial condition definitely class of credit status which is actual enough aspect in modern conditions of housekeeping.

Постановка проблеми. Формування ринкових відносин вимагає від кожного учасника підприємницької діяльності вміння вірно аналізувати економічну інформацію і приймати виважені рішення щодо інвестування своїх ресурсів в суб'єкти господарювання з метою одержання доходу. Одним з інструментів з'ясування конкурентоздатності підприємства є аналіз фінансової звітності. Він визначається сукупністю показників, що відображають наявність, розміщення і використання ресурсів підприємства, його реальні й потенційні фінансові можливості. Аналіз безпосередньо впливає на ефективність управління підприємницької діяльності господарюючих суб'єктів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз фінансової звітності, методика її складання та значення в процесі управління фінансами підприємства розглянуто у працях відомих вчених: М. Т. Білухи, Ф. Ф. Бутинця, Б. І. Валуєва, К. П. Дудки, В. М. Жука, Г. Г. Кірейцова, М. В. Кужельного, В. Г. Лінника, П. Я. Хомина, Т. Є. Кучеренко та інших. Однак слід визнати, що залишилися ще недостатньо опрацьовані питання щодо використання звітності з системі управління підприємством, які потребують поглибленого вивчення.

Постановка завдання. Основними цілями дослідження є розкриття сутності фінансової звітності як інструменту фінансового аналізу й управління фінансами підприємств та перспективи вдосконалення фінансової звітності приватного сільськогосподарського підприємства «Орач» Карлівського району.

Виклад основного матеріалу дослідження. Дієвість управління на ринкових засадах в аграрному секторі економіки потребує створення відповідного інформаційного середовища, здатного забезпечити окремі соціальні групи зовнішніх користувачів прозорою, достовірною та своєчасною публічною фінансовою звітністю для прийняття управлінських рішень як на мікро-, так і на макрорівнях. Процес управління дозволяє стабілізувати економічну систему, зберегти її функціональну визначеність, підтримати у динамічній рівновазі середовище, забезпечити удосконалення системи. Іншими словами, процес управління є не що інше, як упорядкування системи. Фінансова звітність виступає в ролі інструмента, який забезпечує всі ланки апарату управління: про господарські процеси, використання ресурсів підприємства, формування собівартості та отримання прибутку.

Звітність відображає і дає змогу оцінювати результати діяльності, прогнозувати напрямки підвищення ефективності і сприяє розробці й прийняттю необхідних рішень, несе потужну інформаційну базу для управлінських рішень. Саме бухгалтерська інформація досягає 70% у загальній економічній системі інформації підприємства і вона є точною, повною, оперативною, достовірною, на відміну від іншої інформації - оперативної і статистичної.

У Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» фінансова звітність трактується, як бухгалтерська звітність, що містить інформацію про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період.

Правові основи регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності визначені Законом України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 16.07.99 № 996 XIV, а також прийнятими відповідними Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку в Україні. Зазначений Закон поширюється на всіх юридичних осіб, створених відповідно до законодавства України, незалежно від їх організаційно-правових форм і форм власності, а також на представництва іноземних суб'єктів господарської діяльності, які зобов'язані вести бухгалтерський облік та подавати фінансову звітність згідно із законодавством [1].

Звітність підприємства дозволяє ефективно управляти виробництвом, прогнозувати напрямки розвитку бізнесу, оцінити стосунки з покупцями та постачальниками. Крім того, звітність дозволяє державі планувати розвиток країни в цілому та кожної галузі або регіону. Роль держави в складанні та використанні звітності є складною. З одного боку держава затверджує види, форми звітності, терміни представлення. З другого, звітність це основне джерело надходження економічної інформації держави [3].

У ринкових економічних умовах обставини об'єктивно змушують суб'єкти господарювання підвищувати ефективність виробництва і конкурентоспроможності продукції. Але це можливо лише за наявності достатньої кількості фінансових ресурсів.

Одним із перспективних напрямків комплексної оцінки підприємства за даними фінансової звітності є оцінювання кредитоспроможності – специфічна форма комплексного фінансового аналізу, спрямованого на оцінювання економічного потенціалу підприємства з позиції визначення ймовірності погашення ним кредиту.

На підставі результатів аналізу кредитоспроможності ми визначимо гарантії повернення коштів ПСП «Орач», а в іншому випадку причин їх неповернення та запобігання їм. Одним із найважливіших елементів аналізу кредитоспроможності є проведення підприємством бального (рейтингового) оцінювання фінансового стану, на підставі результатів якого визначається його кредитний клас. Бали, для рейтингового оцінювання ми визначили на підставі співбесід з керівництвом підприємства.

Для ПСП «Орач» ми повинні визначати клас кредитоспроможності та фінансової стійкості з урахуванням статистичних даних галузі економіки, в якій воно працює, і даних про результати його діяльності, для того, щоб оцінити економічний потенціал підприємства з позиції ймовірності погашення ним кредиту. Отже, оцінювання кредитоспроможності необхідне для прийняття рішення про отримання чи неотримання кредиту.

За результатами рейтингового оцінювання фінансового стану ПСП «Орач» проведеного нами, можемо свідчити, що фінансова діяльність підприємства добра, економічні показники в межах установлених значень, що свідчить про можливість своєчасного виконання зобов'язань за кредитними операціями, зокрема погашення основної суми боргу та відсотків за ним відповідно до умов кредитної угоди, оскільки: сумарний рейтинг фінансових коефіцієнтів збільшився з 4,42 у 2008 р. до 4,83 у 2010 р. Сумарні рейтинги показників динаміки розвитку (4,00) і показників суб'єктивного оцінювання позичальника (3,80) не змінилися. Загальний рейтинг оцінювання фінансового стану позичальника має позитивну динаміку: 4,08 – у 2008 р., 4,18 – у 2010 р., його значення більше 4, тому клас кредитоспроможності підприємства «А».

На наступному кроці нашого дослідження, розраховуємо величини інтегрованого показника фінансового стану ПСП «Орач» за формулою:

$$ИФС = \sum_{i=1}^{13} R_i \times \left(\frac{V_i}{100}\right), \quad (1)$$

де R_i – рейтинг i -го показника;

V_i – частка i -го фінансового показника в інтегрованому показнику, %.

Аналіз динаміки показника фінансового стану ПСП «Орач» дає змогу сформулювати висновки про позитивні (чи негативні) зміни у фінансовому стані ПСП «Орач».

На кінцевому етапі визначаємо підсумковий клас кредитоспроможності позичальника на основі величини інтегрованого показника фінансового стану. Розрахунок комплексного (рейтингового) оцінювання фінансового стану підприємства-позичальника проведемо в табл. 1.

Таблиця 1

Комплексне (рейтингове) оцінювання фінансового стану ПСП «Орач» Карлівського району за 2008-2010 рр.

Показники	2008 р.		2009 р.		2010 р.	
	зна-чення	рей-тинг	зна-чення	рей-тинг	зна-чення	рей-тинг
Показники ліквідності						
Коефіцієнт поточної ліквідності	0,648	5	1,94	10	0,642	5
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,536	7	0,987	10	0,555	7
Показник ділової активності (оборотності)						
Період оборотності дебіторської заборгованості, днів	12	10	21	10	20	10
Період оборотності запасів, днів	100	8	123	6	178	4
Період оборотності активів, днів	353	9	321	9	353	9
Показники фінансової незалежності						
Коефіцієнт фінансової незалежності, %	39,7	9	19,5	10	27,5	9
Частка оборотних активів, сформованих за рахунок власних коштів, %	40,5	10	67,6	10	67,3	10
Показники рентабельності						
Рентабельність продажу, %	7,0	9	16,7	10	23,0	10
Рентабельність активів, %	8,6	10	22,6	10	28,2	10
Рентабельність власного капіталу, %	12,1	10	32,5	10	37,3	10
Інші показники						
Знос основних засобів, %	23,7	9	31,3	9	34,4	9
Частка простроченої кредиторської заборгованості	0	10	0	10	0	10
Інтегрований показник фінансового стану	x	9,36	x	9,36	x	8,65
Клас кредитоспроможності позичальника	x	A	x	A	x	A

Результати тал. 1 дозволяють зробити висновок про стійкий фінансовий стан ПСП «Орач» (клас кредитоспроможності «А»). У 2010 р. інтегрований показник фінансового стану дорівнює 8,6. Рейтингове оцінювання показників не змінилося, крім періоду оборотності запасів з 8 рейтингу до 4, це спричинено збільшенням періоду оборотності запасів із 100 днів у 2008 році до 178 днів у 2010 р. ПСП «Орач» має низький рейтинг показників ліквідності, коефіцієнт поточної та швидкої ліквідності – рейтинг 5 та 7 відповідно, це є нас-

лідком зменшення даних коефіцієнтів з 0,648 та 0,536 у 2008 р. до 0,642 та 0,555 у 2010 р. Саме цей аспект фінансового-господарської діяльності потребує підвищеної уваги з тим, щоб не допустити погіршення фінансового стану підприємства-позичальника в майбутньому. Отже після проведення комплексної оцінки ПСП «Орач» ми можемо стверджувати, що клас кредитоспроможності є найвищим, а також оцінка фінансового стану має найвищий показник.

Висновки. Фінансова звітність підприємства є невід'ємною складовою бухгалтерської звітності, що містить інформацію про фінансове становище, результати діяльності та рух грошових коштів за звітний період. Метою складання фінансової звітності є надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансове становище, результати діяльності, рух грошових коштів підприємства. Проте для комплексного оцінювання фінансового стану підприємства доцільно проводити рейтингове оцінювання спроможності підприємством погашення кредиту.

Література.

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 №996 – XIV (зі змінами та доповненнями від 02.12.2010 р.) // www.rada.gov.ua.
2. Кононенко О.М. Аналіз фінансової звітності / О.М. Кононенко – Харків: Фактор, 2008. – 208 с.
3. Економічний аналіз: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів спеціальності 7.050106 «Облік і аудит» / За ред. проф. Ф.Ф. Бутинця. – Житомир: ПП «Рута», 2003. – 680 с.

УДК 637.134:338.432

СУЧАСНИЙ СТАН ВИРОБНИЦТВА МОЛОКА І МОЛОКОПРОДУКТІВ: ПРОБЛЕМИ ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ

Богомол С.Ю., ст. викладач

Полтавська державна аграрна академія

Здійснено дослідження сучасного стану молокопродуктового підкомплексу в Україні, з'ясовано особливості його розвитку в умовах ринку. Запропоновано основні напрями підвищення конкурентоспроможності виробництва молока та молочної продукції.

Research of the modern state of suckling industry is carried out in Ukraine, the features of her development are found out in the conditions of market. Basic directions of increase of competitiveness of production of milk and suckling products are offered.

Постановка проблеми. Молоко та продукти його переробки – високоцінні продукти харчування, які визнані стратегічно важливими у гарантії продовольчої безпеки країни. Молочна продукція є супутнім компонентом при виробництві різноманітних товарів харчової промисловості. Однак за період 1990-2010 рр. діяльність молокопереробних підприємств визначається рядом кризових тенденцій, пов'язаних, насамперед, із наростаючим дефіцитом сировини, зростанням цін на молочну продукцію при одночасному зниженні платоспроможного попиту населення, формуванням несприятливої кон'юнктури світового ринку молокопродуктів. Ефективний розвиток моло-